

Langs bezitters en bezetters 6,8 km

Start: Ingang Oranjekom/Oase

Deze wandeling is gemaakt voor een editie van Struinen. De route laat zien hoe het landschap in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) door de eeuwen heen is ingekleurd door grondbezitters en gebiedsbezetters. Die historie ligt verborgen in het duinzand en is hier en daar nog te zien. Verborgen of niet, het duin van nu vertelt nog veel over vroeger. Deze afwisselende wandeling gaat langs jachthutten, bunkers en grenspalen.

1. Loop na ingang Oranjekom/Oase rechtdoor over de klinkerweg en bij de afslag ter hoogte van het ruiterspad, gaat u linksaf het talud af naar de Vinkenbaan. Wandel naar het Vinkershuisje Zeerust.

Het Vinkershuisje Zeerust is gebouwd in 1854 in opdracht van Aernout van Lennep. Het huisje heeft een voorportaal om de trekvogels te zien aankomen. Het heeft kijk- en trekpaten in de muur en een aangebouwd deel voor kooien met lokvogels.

Een vinkenbaan of druip is een veldje van ongeveer 40 x 12 meter, ingericht om (zang)vogels te vangen. Overvliegende vinken werden eerst in speciaal aangelegd geboomte (het hout) gelokt om ze van daaruit op de vangplek te krijgen, binnen het bereik van een uitgespreid net. Het neerstrijken van de vogels in het hout stond bekend als het druipen. Om de druipbaan te beschermen tegen de wind werd er een aarden wal omheen gelegd. De vinker zat op de vinkersbank en loerde door de kijkpaten naar de druip. Met een ruk aan het vinkentouw, dat hij vanuit het huisje bediende, trok hij de netten naar zich toe. De vinken werden gedood en als lekkernij opgegeten. Tussen 1856 en 1911 werden hier jaarlijks circa 3200 vinken gevangen.

2. Wandel links langs het Vinkershuisje en met de bocht mee naar rechts naar de Oosterduinrel. Steek die over en blijf rechtdoor lopen. Ga tussen de bomen door via het struinp pad omhoog naar de Verdeelvijver en op dit zandpad linksaf. Loop door tot bij de cascade of waterval en ga hier linksaf.

U wandelt over het Tiendenstort langs het Vinkenveld. Bij dit stort stond vroeger veel tiendwilg. Een tiend is een lange buigzame wilgentak. Tienden werden gebruikt voor het bijeenbinden van takkenbossen. Dit stort werd ook wel Veenstort genoemd. Rond 1924 is hier veengrond gestort

afkomstig uit de afgravingen voor het bouwrijp maken van het fabrieksterrein Leiduin, voor de drinkwaterproductie. Het Vinkenveld verwijst naar een verder verleden. In de AWD zijn in de 18^e eeuw minstens vijf vinkenbanen aangelegd. Het was de ideale plek voor de bezitters van buitenplaatsen om in het najaar de vogeltrek op te vangen. Meestervinker Cornelis van Lennep (1751-1813) was in dit seizoen altijd op zijn vinkenbaan aanwezig.

3. Ter hoogte van de kruising met zandpaden schuin rechts aanhouden en over het mulle zand omhoog lopen. Hier volgt u het zanderige struinp pad, met een bochtje naar beneden, richting de strook met helmgras. Hier linksaf en langs het Naaldenbos lopen.

Het helmgras markeert de plek waar voor 2017 een open toevoerkanaal liep. Dit is nu ondergronds. U wandelt hier over een ondergrondse buis waar voorgezuiverd rivierwater uit de Lek doorheen stroomt naar het infiltratiegebied.

4. U passeert het ruiterspad en een stukje voor de schuilhut gaat u rechtsaf naar het klinkerspad. Hier ook rechtsaf. Verderop voor de bocht linksaf, langs het huisje Schuil en Rust.

Jachthut Schuil en Rust is gebouwd rond 1900. Het is van oorsprong een schuilkeet voor de jachtopzichter en zijn gezelschap. Het werd gebouwd door de familie Van Lennep die vijftig jaar eerder belangeloos afstand deed van hun duingronden rond de Oranjekom ten behoeve van de drinkwaterwinning. De familie behield wel de jachtrechten.

Rijke, vaak adellijke, families zoals Van Lennep, Van Limburg Stirum, Barnaart, hebben enthousiast gejaagd in de AWD. De volkse variant, het stropen, werd goed in de gaten gehouden, want jachtopzichters wilden hun plezierjacht niet met stropers delen. Bij de jacht was er

Amsterdamse Waterleidingduinen

onderscheid tussen haarwild (konijn, haas, ree, etc.) en veerwild (fazant, eend, patrijs, duif, etc.). Fazanten waren favoriet, maar kwamen van nature nauwelijks voor in het duin. Ze werden daarom gefokt en uitgezet om ze vervolgens op het jachtveld, de drift, op te drijven en te bejagen.

5. Na Schuil en Rust, rechtdoor lopen en de dam oversteken. Schuin linksaf en omhoog, helemaal doorlopen naar het Vliegermonument.

Het monument dat in 2023 een nieuw paneel heeft gekregen, markeert een dramatische gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog. Een Halifax-vliegtuig is hier neergedaald, waarbij de zes bemanningsleden om het leven kwamen.

6. Op het kruispunt bij het monument rechtsaf en voor het kanaal (Van der Vlietkanaal) weer rechtsaf langs het kanaal doorlopen tot bij de T-kruising. Hier linksaf en ook schuin links het klinkerpad aanhouden. Dit gaat over in een zandpad. U passeert de Museumbunkers.

De Museumbunkers waren opslagplaatsen uit 1941 voor kostbare museumstukken die uit handen van de Duitse bezetter moesten blijven. Er werden hier belangrijke bezittingen opgeslagen van onder meer het Mauritshuis, het Frans Halsmuseum, het Teylers museum en van een aantal particuliere collecties, waaronder die van het Koninklijk Huis.

Na de bouw van de bunkers, werden op en rond het Museumduin bomen en struiken aangeplant, om de bunkers uit het zicht te houden. De meeste begroeiing is dus ook van die periode.

7. Na het pleintje met klinkers rechtdoor lopen over een smal struinp pad en bij het wandelpad rechtsaf. Na de bocht bij de eerste afslag linksaf (u loopt hier meanderend tegen de richting in van de gele paaltjesroute).

Bij de volgende kruising een flauwe bocht naar rechts. Bij de volgende splitsing (vóór het klinkerpad) links, bij de T-kruising rechts, de ijzeren brug oversteken en rechtsaf naar het bezoekerscentrum wandelen.

Op het plein voor het bezoekerscentrum ziet u het beeld van een gezin van kunstenaar Kees Verkade staan. Deze is geplaatst in 1978 ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de AWD.

Achter het beeld staat een groene grenspaal uit de 19^e

eeuw met het opschrift GW4 Amsterdam. Het opschrift geeft aan dat de gemeente Amsterdam eigenaar is van de AWD.

In het bezoekerscentrum is een veel oudere grenspaal van Jan Six II (1668-1750) te bewonderen, waarvan er meerdere in het duin hebben gestaan. Jonkheer Jan Six II was ambachtsheer van Hillegom en was in zijn tijd een van de burgemeesters van Amsterdam. Deze gerestaureerde grenspaal stond in het zuidelijke deel van de AWD.

Grens- en gebiedspalen markeren grondbezit. In 1722 zijn er duingebieden in handen gekomen van rijke adellijke particulieren. Veel ervan was voor Jan Six (1618-1700), een rijke koopman uit Amsterdam. Een van zijn vrienden uit die tijd, de beroemde schilder Rembrandt, heeft het Six-monogram dat op de grenspaal te zien is, voor hem ontworpen.

Vanaf het bezoekerscentrum kunt u via het houten vlond erpad of het klinkerpad weer terugwandelen naar ingang Oranjekom/Oase.

Langs bezitters en bezetters 6,8 km

Start: ingang Oranjekom/Oase

